

NOTAT

Pesticider
J.nr. 2023 - 115413
Ref. kioma
Den 25. marts 2025

Hovedkonklusioner fra Bekæmpelsesmiddelstatistik 2023

Baggrund

I bekæmpelsesmiddelstatistikken offentliggøres hvert år salgstal for bekæmpelsesmidler (både pesticider og biocider) og tal for forbrug af pesticider baseret på jordbrugernes indberetninger af deres sprøjtejournaler. Bekæmpelsesmiddelstatistikken indeholder måltal for udviklingen i pesticidbelastningen, pesticidbelastningsindikatoren (PBI), der viser landbrugets pesticidbelastning for omdriftsarealer. Udviklingen i PBI viser miljø- og sundhedsbelastningen fra de pesticider, danske jordbrugere køber og anvender til at bekæmpe ukrudt, svampe og andre skadevoldere i deres afgrøder i forhold til det konventionelt dyrkede landbrugsareal i 2007.

Målsætning baseret på pesticidesalg

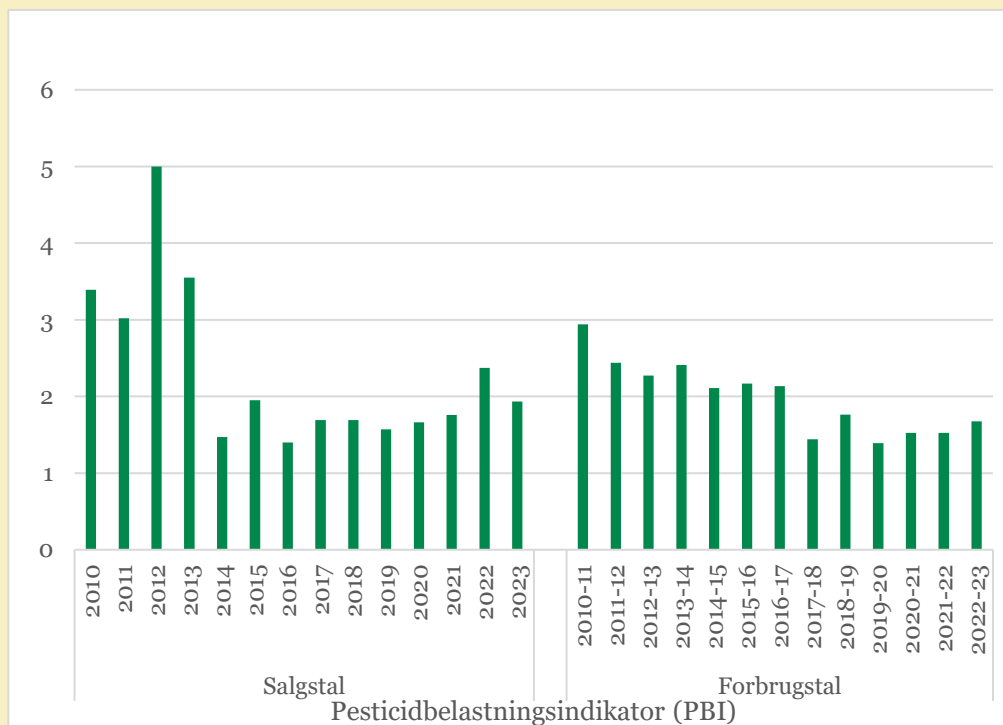
Målsætningen for udvikling i anvendelse af pesticider er baseret på pesticidbelastningsindikatoren (PBI). Målsætningen er fastsat i Sprøjtemiddelstrategi 2022-2026, der er Danmarks nationale handlingsplan for bæredygtig anvendelse af pesticider. I denne er der fastsat en målsætning på 1,43 for PBI baseret på salgstal i 2025, som vil blive evalueret i 2026.

PBI beregnet ud fra salgstal toppede i årene 2012 og 2013 med en PBI på hhv. 5,0 og 3,55. Fra 2014 til 2021 var PBI alle årene reduceret til et niveau, der maksimalt nåede 1,95. I 2022 steg PBI markant til 2,37. Det vurderes, at stigningen i 2022 primært skyldtes indkøb til lager af enkelte midler frem mod omlægningen af pesticidafgiften i 2023, men andre forhold har også påvirket udviklingen i salget. Bekæmpelsesmiddelstatistikken for 2023 viser, at PBI for salgstal ligger på 1,93, hvilket er et fald på 19 procent i forhold til 2022, men sammenlignet med 2021 er PBI steget med 10 procent.

Pesticidforbrug

PBI er ligeledes beregnet for forbruget af pesticider. Dette beregnes på baggrund af jordbrugernes indberettede sprøjtejournaler. PBI for forbrug er overordnet set faldet efterhånden, som der er sket en reduktion i de lagre af pesticider, der blev indkøbt i 2012 og 2013 i forbindelse med indførelsen af den differentierede pesticidafgift i 2013. For planåret 2022/2023 ligger PBI målt på forbrugstal på 1,68, hvilket er en stigning i forhold til niveauet de tre forrige planår.

Der ses for pesticider til kartofler en markant stigning i både salg (2023) og forbrug (planår 2022/2023). Denne udvikling har medført en stigning i PBI for både salg og forbrug. Stigningen skyldes, at cyazofamid fra 2023 ikke længere måtte anvendes, og at der i bekæmpelsen af kartoffelskimmel er opstået udfordringer med resistens mod aktivstoffet mandipropamid. Dette har medført et øget salg og forbrug af andre svampemidler til bekæmpelse af kartoffelskimmel, der har en højere belastning.

Figur 1.1 Udviklingen i PBI 2010-2023. Baseret på salgstal og forbrugstal for omdriftsarealer.

Forbrug (og salg) af aktivstoffet glyphosat

For glyphosat fluktuerer de solgte mængder aktivstof pr. hektar (kg/ha) i den seneste femårige periode, men overordnet ses et stabilt niveau. Forbruget af glyphosat ligger ligeledes på et forholdsvist stabilt niveau. En sammenligning af salget og det indberettede forbrug af glyphosat viser dog, at der stadig er betydelig forskel mellem de solgte og forbrugte mængder af glyphosat. Det skyldes, at en stor del af glyphosatforbruget anvendes i perioden mellem to afgrøder, og der derfor er en risiko for, at landmanden ikke er opmærksom på at få indberettet den fulde mængde, da forbruget ikke direkte er knyttet til nogen af de to specifikke afgrøder. Erhvervets organisationer er opmærksomme på denne problemstilling, og de har de seneste år opfordret erhvervet til at være opmærksom på at få indberettet det fulde glyphosatforbrug. Der kan dog fortsat ikke måles en effekt af erhvervets igangsatte informationsindsats. Et nationalt forbud mod at bruge glyphosat til nedvisning af foderafgrøder indtrådte den 30. juni 2024, hvilket forventes at resultere i et mindre forbrug svarende til 20-30 %. Denne reduktion vil først kunne ses i statikken for de kommende år.

Det økologiske areal

Udviklingen i det økologiske areal bidrager minimalt til reduktion i pesticidbelastningen. Dette skyldes, at den årlige ændring i det økologiske areal (ha) kun udgør en mindre del i forhold til det samlede konventionelle areal.

Salget af de mest problematiske stoffer

I Bekæmpelsesmiddelstatistik 2023 er opgjort en liste med de fem mest solgte aktivstoffer, der er på listen over kandidater til substitution det pågældende år. Listen er suppleret med et bidrag fra Institut for Agroøkologi, Aarhus Universitet (AGRO), der identificerer mulige alternativer til de aktivstoffer, der indgår på listen. De fem aktivstoffer i opgørelsen for 2023 er: propyzamid, aclonifen, diflufenican, tebuconazol, difenoconazol. Produkter indeholdende disse aktivstoffer kan i dag kun godkendes eller

opnå fornyet godkendelse, såfremt der ikke er produkter på markedet, som kan erstatte disse produkter, og som ikke selv indeholder aktivstoffer, der fremgår af listen over kandidater til substitution. AGRO vurderer, at der er alternativer for nogle af de anvendelser, som produkter med aktivstofferne er godkendt til i dag. Det fremgår af rapporten, at der kan være forskellige årsager til, at produkter med kandidater til substitution kan være godkendt, selvom der er godkendte alternativer. Først og fremmest gælder det, at reglerne vedr. listen over kandidater til substitution implementeres løbende, og der kan således være produkter, der ikke har været ansøgt om fornyelse siden forordningen trådte i kraft. Det gælder også, at selv om der findes alternativer, vil produkter indeholdende ”kandidater til substitution” kunne godkendes eller opnå fornyet godkendelse, hvis 1) produktet er godkendt til mindre anvendelser, som ikke kan undværes, 2) hvis aktivstoffet er nødvendigt for at forebygge resistens over for andre aktivstoffer, og 3) hvis der ikke findes alternativer (kemiske og ikke-kemiske) til den ansøgte anvendelse eller effekten/skånsomheden af disse alternativer ikke er sammenlignelig eller er uforenelige med etablerede IPM strategier. Endelig vil disse produkter også kunne godkendes eller opnå fornyet godkendelse, såfremt 4) de praktiske eller økonomiske ulemper forbundet med at anvende alternativerne ikke er overkommelige.

Pesticidbelastningen på foder- og konsumafgrøder

Miljøstyrelsen har beregnet et estimat for fordelingen af pesticidbelastningen på foder- og konsumafgrøder. Opgørelsen viser, at langt den største andel af pesticidbelastningen anvendes i foderafgrøder. Dette skyldes, at langt det største areal i omdrift dyrkes med afgrøder, der anvendes til foder. Ser man på pesticidanvendelsen i forhold til arealet, fremgår det, at fladebelastningen (B/ha) og aktivstofsaltet (kg/ha) er markant højere for konsumafgrøder.

Pesticider til brug i private haver

Opgørelser over salget af pesticider, der må anvendes af private (ikke-professionelle brugere), indgår i Bekæmpelsesmiddelstatistik 2023. Den samlede udvikling i salget af pesticider, der må anvendes af ikke-professionelle brugere uden sprøjtecertifikat, er i 2023 faldet i forhold til 2022. Overordnet set er salget af pesticider til ikke-professionelle ved at finde et nyt niveau efter, at der i 2020 trådte et forbud i kraft mod at sælge produkter med koncentreret glyphosat til ikke-professionelle brugere, og at salg af glyphosat til private helt er ophørt fra 2023, da der blev indført forbud mod brug af glyphosat på bl.a. befæstede arealer som terrasser og fliser. Dette ses ved, at niveauet i salget har fluktueret de seneste år, samtidig med at salget generelt ligger højere end tidligere, da der nu sælges de mere let-nedbrydelige ukrudtsmidler baseret på aktivstofferne pelargonsyre og eddikesyre frem for midler med glyphosat. Disse midler skal anvendes i større mængder for at give samme effekt som glyphosat.